

MUONIO

Kulttuurikasvatussuunnitelma 2022-2025

Sisällysluettelo

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA ELI LYHYEMMIN KOPS.....	3
KOPSIN KONKREETTINEN TOTEUTUS MUONION KUNNASSA.....	8
Kulttuurin hyvinvointivaikutukset	8
Varhaiskasvatus	9
Perusopetus	10
Toinen aste	13
MUU MUONION KUNNAN KULTTUURIKASVATUSTOIMINTA	15
Nuorisopalvelut.....	15
Työllisyyspalvelut	15
Ikäihmiset	15
Vammaispalvelut	16
Yhteistoiminta.....	16
Liitteet	18

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA ELI LYHYEMMIN KOPS

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Kulttuuritoiminnan järjestäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnalla on velvollisuus toteuttaa tehtävää laissa säädettyllä tavalla (166/2019).

Kunta voi järjestää kulttuuritoiminnan itse tai yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin.

2§ Lain tavoitteena on

- 1 tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen;
- 2 edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen;
- 3 vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin;
- 4 luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin.

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu ja selkeillä sopimuksilla aikaansaatu kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, merkkihenkilöistä ja jo olemassa olevasta tarjonnasta siinä, kun antaa osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää älyään ja luovuuttaan. KOPSin parissa toimivat aina kunkin taiteenalan ammattilaiset sekä kulttuurikasvattajat. Laatu on kaiken ytimessä.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat perustuvat lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (kts liite 1). Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kulttuurikasvatussuunnitelma ei ole vain kouluissa tapahtuvaa toimintaa. Suurimman osan kokonaisuuksista voi toteuttaa myös työttömien toimintana, palvelutalossa, avoimena toimintana, työhyvinvointikokonaisuutena tai vaikka osana eri kohderyhmien tapahtumia. Kulttuurikasvatus-suunnitelma on kaiken ikäisille ovi koko kunnan arvomaailmaan, jossa luonto ja puhdas ilma ovat keskiössä. Kunta tarjoaa 10 euron alennusseteliä kansalaisopiston kurssien maksuista työttömille, oppimisvaikeuksia kokeville, senioriväestölle (63+ -), eläkeläisille, maahanmuuttajille, henkilöille, joilla on alhainen pohjakoulutus sekä peruskoulun päättäneille nuorille.

Kunnan tehdessä kokonaisuuksien toteuttajien kanssa sopimusta, voi sopia myös vierailut aiheen tiimoilta muihinkin kohteisiin kuin koululle. Lisäksi esim. kerhojen toiminnan ohjaajia, palvelutalojen virikeohjaajia ja/tai muita kiinnostuneita varten voidaan järjestää, vaikka kerran syksyllä ja kerran keväällä koulutus, joka käsittelee aina tiettyä taiteenala ja siihen liittyvää kokonaisuutta. Näin teemataiteenala voi viedä eteenpäin myös paikallisena toimintana.

Kulttuurikasvatukseen liittyvään kerhotoimintaan saa paljon helposti toteutettavia vinkkejä myös koronapandemian aikana luoduista virtuaalipankeista. Esimerkiksi Lastenkulttuurikeskusten liiton sivuilta löytyvä harrastakotona.fi-sivusto antaa nimenomaan kaikille mahdollisia vinkkejä ammattilaisten kokoamina. Samalta sivulta löytyy myös ilmaisia videoituja esityksiä eri taiteenaloilta. Näistä voi katsomisen lisäksi myös ottaa oppia ja niitä muokata toimintaan sopivaksi, sillä esityksiä tuottaneet tahot ovat jo tekovaiheessa ajatelleet, että yleisö on kotona ja tekee taidetta niillä välineillä, joita sattuu jokaisesta kodista löytymään. Vaikka tietopankki on lastenkulttuurisivulla, monet sieltä löytyvät kokonaisuudet voi hyvin toteuttaa minkä ikäisen yleisön kanssa tahansa.

4

Tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen

Taide- ja kulttuurikasvatusta voidaan toteuttaa taiteen perusopetuksena sekä osana varhaiskasvatusta, perusopetusta, vapaata sivistystyötä, lastenkulttuuritoimintaa sekä kerhotoimintaa.

Kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma on keino tarjota tavoitteellista taidekasvatusta ja taata kulttuurilliset oikeudet kaikenikäisille asukkaille.

5

Edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa

Kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan sekä aineellista että aineetonta kulttuuriperintöä.

Paikallista identiteettiä voidaan hyödyntää voimavarana kunnan kehittämisessä.

6

Edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa

Taide ja kulttuuri sekä osallisuus ja yhteisöllisyys lisäävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kunta voi vaikuttaa näihin merkittävästi ennaltaehkäisevän toiminnan avulla.

Elinvoimainen kunta on aktiivinen ja tulevaisuuteen suuntautuva. Se rakentuu yhteisöllisyydestä ja kumppanuuksista. Kulttuuri ja luovat alat ovat elinkeinopolitiikkaa. Kunta voi luoda toimintaympäristön alan yrittäjille, palveluiden tarjoajille ja kulttuurimatkaillulle.

Taloudellisia vaikutuksia kertyy matkailusta, henkilöstön palkoista, tilavuokrista, hankinnoista ja investoinneista.

7

Edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Kulttuurinen vuorovaikutus ja kansainvälisyys, mm. ystävyyskuntatoiminta, avartaa ja tuo yhteistyösuhteita.

Taide ja kulttuuri tuo eri väestöryhmiä yhteen. Kulttuurin moninaisuus rakentuu yhteisöllisistä kokemuksista. Uusien asukkaiden kotoutumisessa kulttuuri on voimavara.

Suomen kunnat ovat erilaisia. Oman kunnan kulttuurin arviointia voi seurata TEA-viisarista. www.teaviisari.fi

Kunnan kulttuuripalveluista tärkeintä on tunnistaa, miten laki kuntien kulttuuritoiminnasta toteutuu omassa kunnassa.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kulttuuria yhteistuumin

Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriö / Kulttuuria yhteistuumin

https://yhteistuumin.fi/wp-content/uploads/2021/11/Kuntien_kulttuuritoimintalaki_A4_printti.pdf

Alla kerrotaan lyhyesti mitä hyötyä tai mitä tavoitteita kulttuurikasvatussuunnitelmaan liittyy.

1) Yhdenvertaisuus

Kuntien valtuustojen hyväksymä ja perustasolla budjettiin pysyvästi laitettu KOPS on jokaisen kunnan lapsen ja nuoren saavuttava suunnitelma. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.

2) Saavutettavuus

Suuressa kaupungissa on usein valtavasti mahdollisuuksia harrastamiseen ja kaiken kokemiseen jo valmiiksi. Pienemmissä ja syrjäisemmissä kunnissa KOPS takaa sen, että esitykset ja ammattitaitelijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää suurten kaupunkien asukkaiden yksinoikeudeksi.

3) Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaan asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on mille tahansa kunnalle eduksi. Se osoittaa, että kulttuuria ja taidetta arvostetaan kunnassa, ja näiden alojen monipuolinen, kerrannainen vaikutus sekä ihmisten hyvinvointiin, että työllistymiseen ymmärretään. KOPS-työssä kaikki alueen omat taiteilijat ja taidelaitokset saavat vuosittain toistuvaa lisätyötä ja alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään mitä oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, jos mukana ovat niin paikalliset yritykset sponsoroimassa kokonaisuuksia kuin taiteilijat, koulut, päiväkodit, galleriat, mahdollisesti myös useaan KOPSiin kirjoitetut palvelutalot tai muut yksiköt. Kulttuurikasvatussuunnitelmasta saa helposti tehtyä koko kunnan yhteisen asian.

4) Kuntastrategia ja kunnan brändi

Muonion kunnan iskulause Onnellisia luonnostaan näkyy kulttuurikasvatussuunnitelma kokonaisuuksissa. Moniin niistä on liitetty luontosuhde, ekologinen elämäntapa, ympäristökasvatus ja vierailut eri luontokohteissa. Kulttuurikasvatussuunnitelman työpajoissa eri ikäiset pääsevät kokemaan luontoa myös eri taiteenlajien, kuten sirkuksen ja musiikin, kautta. Kokonaisuuksissa näkyy myös alueen alkuperäiskansa saamelaiden kulttuurin arvostus, jossa eläminen sopusoinnussa luonnon kanssa on kaiken perusta.

Muonion kuntastrategian yksi päätavoitteista on "Elämme onnellista arkea", "Vuonna 2025 muoniolaiset ovat tyytyväisiä ja onnellisia." Valtuustokauden tavoitteisiin lukeutuu yhdenvertainen oikeus elinikäiseen kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen. Tavoitteen yhtenä toimenpiteenä on *"Vapaan sivistystoimen, kuten kulttuurin, kansalaisopiston ja kirjaston toimintojen hyödyntäminen, niiden hyvinvointivaikutusten sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen koko kunnan alueella."* Kulttuurin merkitys hyvinvointitekijänä tunnustetaan Muoniossa kuntastrategiassa.

5) Lasten tunne- ja esiintymistaidot sekä monipuolinen maailmankatsomus

Tutkimuksissa on moneen kertaan todettu kuinka pitkäaikainen kulttuurin ja taiteen harrastaminen on vähentänyt ja ennaltaehkäissyt monia ongelmia ihmisten käytöksessä, oppimisessa, kaveritaidoissa tai avarakatseisemmassa suhtautumisessa maailmaan. Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää pysyvämpiä positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden tuominen esiin ja heittäytyminen uuteen tekee kaikille ihmisille hyvää, positiivisen minäkuvan ja onnistumisen kokemusten saaminen on yhä tärkeämpää nykymaailmassa. Juuri niitä kulttuurikasvatussuunnitelma haluaa antaa, sillä suunnitelman toteuttajina ovat nimenomaan eri taiteenalojen ammattilaiset. Mille tahansa kunnalle on hyötyä siitä, että sen lapsista kasvaa esiintymistaitoisia ja monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria. Taide ja kulttuuri ovat väyliä, joita jokaiselle pitää antaa mahdollisuus hyödyntää.

KOPSIN KONKREETTINEN TOTEUTUS MUONION KUNNASSA

Alla on ensin kirjoitettu auki **KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN PERUSTASO**, jossa työpajoissa ja käytikohteissa pääsee tekemään paljon itse ja tutustumaan kattavasti eri taiteenaloihin.

Perustason jälkeen esitetään KAKKOSTASON toiminta, eli esittävän taiteen kokonaisuudet, jotka eivät mene enää ikäryhmäjaon mukaan vaan ovat useimmiten tarjolla kaikille.

Kulttuurin hyvinvointivaikutukset

Sitra on julkaissut syksyllä 2017 artikkelin taiteen ja kulttuurin tutkituista vaikutuksista. Taiteen ja kulttuurin rooli elämän rikastuttajana on kiistaton. Luova talous ja kulttuurinen ulottuvuus vahvistuvat kestävä kehityksen näkökulmien myötä. Taide ja kulttuuri tuottavat kuntalaisille hyvinvointivaikutuksia. Taide ja kulttuuri tulisikin nähdä kunnan voimavarana.

Sitran tarkastelussa tunnistetaan kuusi erilaista aluetta, joihin taiteella ja kulttuurilla on vaikutusta. Vaikutukset on koottu alla näkyvään taulukkoon.

Sosiaalinen hyvinvointi	Terveys	Oppiminen	Talous	Ympäristö	Kulttuurinen kestävyys
<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalinen osallistuminen ja osallisuus Sosiaaliset taidot ja vuorovaikutustaidot Sosiaalinen pääoma Syrjäytymisen ehkäisy Kulttuurinen ja sosiaalinen moninaisuus Kriittinen ajattelu Aktiivinen kansalaisuus Elin- ja asuin-ympäristöjen kehitys 	<ul style="list-style-type: none"> Terveyttä edistävät ja hoitavat vaikutukset Kansanterveys Koettu terveys ja elämänlaatu Mielenterveys ja mielen hyvinvointi Hoitoympäristöt ja hoidon laatu Lääketieteen koulutus Työhyvinvointi 	<ul style="list-style-type: none"> Älylliset kyvyt ja akateeminen suoriutuminen Itsetuntemus, tunnetaidot ja sosiaaliset taidot Opetuksen ja koulutuksen tukeminen Elinikäinen oppiminen Organisaatioiden kehittyminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuri toimialana ja työllistäjänä Kerrannais- ja läikkymisvaikutukset Kulttuuriturismi Alueiden ja kaupunkien kehitys Luovan talouden kehitys Säästöt julkisissa kustannuksissa 	<ul style="list-style-type: none"> Tiedon ja ymmärryksen lisääminen Esikuvan tarjoaminen Vaihtoehto kestäväan kulutukseen 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuurin roolit kestävässä kehityksessä Kulttuuri-perintö ja kulttuuri-identiteetti Kulttuurien moninaisuus ja ymmärrys

Sitra 2017. Kulttuurin ja taiteen vaikutusalueet.

Jokaisen alueen vaikutusten tarkasteluun sisältyvät yksilötason, yhteisön tason ja yhteiskunnan tason vaikutukset. Tärkeää on huomioida, että osa vaikutuksista on välittömiä ja osa ilmenee ajan kuluessa viiveellä.

Vaikutukset
yksilötasolla

Vaikutukset
yhteisöissä

Vaikutukset
yhteiskunnassa

Seuraavaksi suunnitelmassa käydään läpi **kulttuurin näkymistä kunnan eri kohderyhmien** toiminnoissa.

Varhaiskasvatus

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja kohta "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään lapsi nimenomaan aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Kaikki taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisua ja vahvistaa lapsen näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

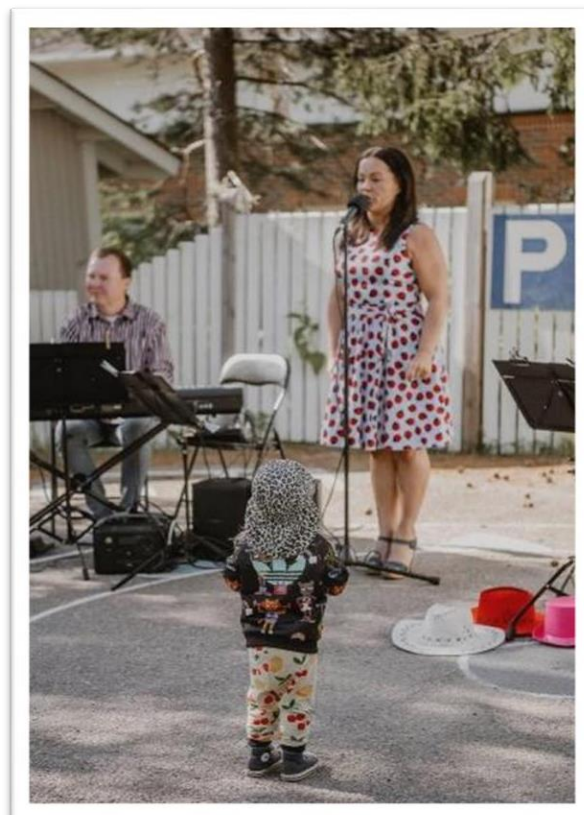
Kaikille varhaiskasvatuksessa

- Vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja niihin osallistuminen
- Syysretket paikallisiin kulttuurikohteisiin
- Kirjastovierailut, satutunnit
- Tutustuminen museoon elokuussa
- Osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- Koko perheen liikuntariehat 2 krt vuodessa
- Kirjaston järjestämä talvipäivätapahtuma

Ikäryhmittäin tapahtuvaa toimintaa

*0-3v Rytmiikka ja loruttelu

Rytmikylpy-työpajoissa pienet pääsevät soittamaan eri maankolkkien rumpuja ja helistimiä. Paja on vuosittain eri painotuksilla, eli joka kerta hieman erilainen. Rytmejä tehdään myös vanhojen suomalaisten lorujen tahtiin!

*4v Perinnekulttuuri

Mitä on perinne? Millaisia olivat leikit isovanhempien aikana tai jo kauan ennen sitä, ennen kännykkää tai tablettia? Opetellaan rakentamaan joku vanhan aja lelu (esim. surra, pehmolelu, käpylehmä etc). Harjoitellaan erilaisia perinneleikkejä ja järjestetään isovanhempien kanssa perinneleikkipäivä.

**5v Tanssi*

Retki Muonion kirkolle ja tutustuminen siihen ja sen historiaan lasten ikään sopivalla tavalla. Päiväkodilla olevassa tanssityöpajassa päästäänkin sitten sukeltamaan kirkon rakennusajankohdan 1800-luvun liikekieleen. Kirkon italialaisen suunnittelijan kunniaksi kokeillaan ainakin erilaisia hyppyjä ja varpaillaan oloa - nämä kaksi asiaa, kun kuuluvat aikakauden italialaisiin tansseihin.

Perusopetus

Kaikille perusopetuksessa

- *Osallistuminen kunnassa järjestettäviin vuotuisjuhliin ja tapahtumiin*
- *Syysretket paikallisiin kulttuurikohteisiin*
- *Osallistuminen vanhojen tanssien näytökseen (voidaan laajentaa myös palvelutaloympäristöön)*
- *Osallistuminen esittävän taiteen esityksiin*

Sekä peruskoulu- että lukio ottaa kulttuuri- ja taidekasvatuksessakin mahdollisuuksien mukaan kiinni kaikesta, mitä on paikkakunnalla saatavilla. Perusopetuksen retkille pääsee usein myös lukio mukaan.

**eskarit Sirkus. Liittyy varhaiskasvatussuunnitelman painopisteisiin luonto, leikki ja liikunta.*

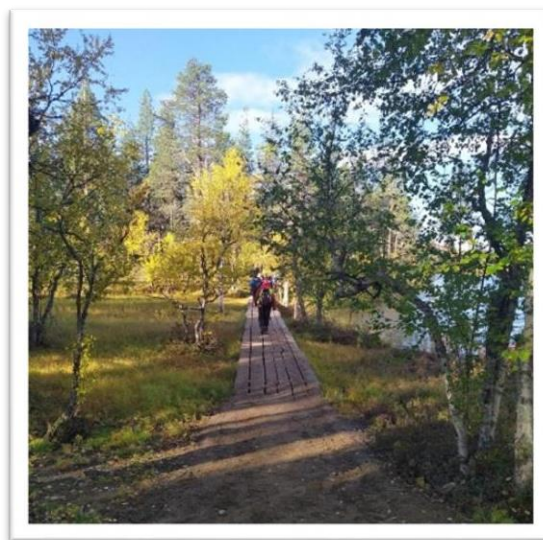
Retki haluttuun luontokohteeseen veden lähelle. Sirkuspajassa palataan kuohuvan kosken teemaan erilaisten huivien, vanteiden ja harjoitusten avulla.

**1.lk Sanataide ja kirjastoyhteistyö. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen.*

Lähetään kirjastolle seikkailuun! Tutustutaan kirjaston sääntöihin ja toimintaan sekä saadaan ensimmäinen oma kirjastokortti leikkimielisen suunnistuksen avulla. Jokainen oppilas saa lisäksi omaksi lahjana kirjan. Tämän lisäksi tavataan striimissä ihan oikea sanataideopettaja, jonka kanssa päästään vielä kehittämään oma tarina.

2.lk Nukketeatteri. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu.

Retki Särkitunturille tai muuhun haluttuun kohteeseen ihailemaan maisemia. Koululla tutustutaan kirjailija-eläinlääkäri Yrjö Kokkoon, hänen joutsenista kertoviin kirjoihinsa ja kuuluisaan Pessi ja Illusia-satuun. Kirjaston kirjavinkkauksessa etsitään satuja Muonion seudulta tai yleensä saamelaisalueelta, ja nukketeatterityöpajassa muutama näistä valittu hahmo pääsee liikkumaan lavalla.

3.lk Perinnekulttuuri ja kädentaidot. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuuriperinteeseen tutustuminen ja sen arvostaminen (L2).

Tutustuminen Muonion kotiseutumuseoon oppaan avulla. Koululla kädentaitojen työpajassa opetellaan jotain vanhan ajan tekniikkaa (huovutus, savityöt, joku paikallistekniikka tms).

4.lk Musiikki ja kirjastoyhteistyö. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus.

Palautetaan mieleen kirjaston palveluita kirjastosuunnistuksen avulla. Suunnistuksessa kokeillaan tiedonhaun alkeita ja opetellaan käyttämään kirjaston tietokantaa. Kirjavinkkauskonsertti vahvistaa kirjastosuunnistuksen oppeja.

5.lk Ympäristökasvatus ja draama. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Koululla tutustutaan Muoniosta kotoisin olleeseen runoilija Katri Valaan ja/tai haluttuun saamelaisrunoilijaan. Draamatyöpajassa tehdään lyhyt esitys valitusta Katri Valan/muun taiteilijan runosta tai runoilijan omasta elämästä. Tutustutaan Keimiöniemen kalapirtteihin alueeseen virtuaalisesti ja/tai tarinoiden kautta. Retki haluttuun luontokohteeseen. Kokonaisuudessa mietitään ihmisen luontosuhdetta: millainen vaikkapa Pakasaivo on ollut sitä aikanaan pyhänä pitäneelle saamelaisille? Miten luontoon pitäisi suhtautua, jotta kestävä kehitys toteutuisi?

6.lk Kuvataide. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S3 Taiteen maailmat

Tutustuminen Muonion Galleria Jieriksen näyttelyyn. Virtuaalinen vierailu Ateneumiin Mun Ateneum-hankkeen osana. Vierailuun kuuluu ennako- ja jatkotehtäviä. Kuudesluokkalaiset toimivat vetovastuussa koulun oman itsenäisyyspäivän juhlan järjestelyissä. Biisintekotyöpajassa tehdään luokalle oma laulu, joka esitetään kevätjuhlassa.

7.lk Elokuvakasvatus. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu.

Retki Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon. Elokuvakasvatuksen osuudessa käydään läpi taiteenlajin keinoja, tapaa ja stereotyyppioita kuvata kansallismaisemia tai erämaa-alueita.

8.lk Perinnekulttuuri. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S4 Taloudellinen toiminta

- Taidetestaajat

- Kirjaston kirjavinkkaukset ja tehtävänanto Kalakirjastoon

- Perinnekulttuuri: kalastusteema, jota käydään läpi mm. tutustumalla Kalakirjastoon ja suorittamalla annettu aineistotehtävä

9.lk Luova työ ammattina. Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6).

Katsotaan video luovan työn ammattilaisista. Lisäksi vierailu taiteilija Veli Koljosen ateljeella Särkijärvellä tai muussa halutussa kohteessa joko virtuaalisesti tai livenä

Toinen aste

Alla on esitetty ehdotuksia siihen, miten kulttuurikasvatusta voisi toteuttaa lukion ja ammattikoulun puolella. Koska oppilasmäärä on niin maltillinen, voivat kaikki osallistua kokonaisuuksiin joka vuosi. Ohessa on nyt kolme kiertävää kokonaisuutta, joista vuosittain yksi toteutetaan.

1) Liittyy opetussuunnitelman kohtaan ”Yhteiskunnallinen osaaminen”

Kulttuuri on tärkeä ja voimaannuttava asia asuinpaikasta huolimatta. Kokonaisuudessa hahmotetaan myös maksullisen virtuaalikulttuurin kuluttamisen tapoja tutustumalla mm. kuuluisiin taidenäyttelyihin maailmalla, sekä osalistumalla Suomen kansallisoopperan- baletin tai vaikka kuuluisan sirkuksen esityksiin.

2) Liittyy opetussuunnitelman kohtaan ”Vuorovaikutusosaaminen”

Retki Äkäsaivolle (vaihtoehtona viikonlopun vaellus) tai vastaavaan haluttuun luontokohteeseen, johon liittyvät muinaiset tarinat. Sirkustaiteen pajassa opitaan, kuinka taide-esityksellä kerrotaan tarinoita ja mitä se sirkuksen maailmassa tarkoittaa: miten monen osa-alueen yhteistyöllä rakennetaan suuria kokonaisuuksia. Sirkus peilaa kokonaisuutena hyvin sitä tapaa, millä myös yhteiskunnan pitäisi pyöriä.

3) Liittyy opetussuunnitelman kohtaan ”Monitieteinen ja luova osaaminen”

Retki Keimiönniemen kalapirteille, jossa tutustutaan paikan historiaan ja legendoihin, kuten noita Akmeelin tarinaan. Mediataiteen kokonaisuudessa on jo ennen retkeä sovittu millaisia kuvia/videoita paikalta otetaan, ja työpajan kakkososassa niistä työstetään oman ikäisille suunnattu mainos.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMAN KAKKOSTASO, esittävät taiteet

Muonion kunnassa vierailevia esittävän taiteen toimijoita ovat mm.

- Lapin aluetatteri
- Rollo, Mukamas ja Linnateatteri
- Tuubakimalainen
- Konserttikeskus
- Kiertävä lastenkulttuurikeskus Kattila. Sopimus vuosille 2022-2024.
- Nukketeatteri Sytkyt ja nukketeatteri Pikku kulkuri
- Rasa Collective

Päiväkodeille ja kouluille tarjotaan vuosittain ainakin yksi teatterieritys ja yksi konsertti, joissa huomioidaan yleisön ikärakenne.

MUU MUONION KUNNAN KULTTUURIKASVATUSTOIMINTA

Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat lapsille ja nuorille vuosittain myös ohjattua kerho- ja harrastustoimintaa esimerkiksi lukuharrastuksen, taide- ja taitoharrastusten ja muiden kädentaitoharrastusten keinoin. Kulttuuritapahtumiin kuuluu esim. katutaidetapahtuma kesällä (maalataan tod.näk. alikulkutunneli yhteistyössä perusopetuksen tai toisen asteen kanssa).

Työllisyyspalvelut

Muonion kunnan tavoitteena on lisätä kulttuuriin tematiikkaa ja konkreettista ohjelmaa työllisyyspalveluiden ja työpajojen toimintaan. Yhtenä mahdollisena keinona on kevään 2022 aikana suunniteltu hanketta, jossa erityisesti työllisyyspalveluiden piiriin kuuluville nuorille tarjottaisiin ilmaisuun ja taiteeseen liittyvää valmennusta/työpajatoimintaa alueen yrittäjän tarjoamana ostopalveluna.

Lasten ja nuorten kulttuuriin liittyviä hyväksi todettuja toimintoja on mahdollista valjastaa myös työllisyyspalveluiden toimintaan ja esimerkiksi kirjasto- ja museokäynnit on tarkoituksena saada osaksi työpajojen toimintoja. Myös kansalaisopiston tarjonnan monipuolisempi hyödyntäminen työllisyyspalveluiden toiminnassa on noussut esiin kehittämiseen liittyvissä keskusteluissa.

Ikäihmiset

Vaikka jatkossa ikäihmisten palvelut tuotetaan Lapin hyvinvointialueen toimesta, asiakkaat ovat kuitenkin muoniolaisia ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen vastuu säilyy edelleen kunnalla. Kunta voi tuottaa palveluja yhteistyössä esimerkiksi kolmannen sektorin kanssa sekä kunnan eri toimialat ylittävää yhteistyötä hyödyntämällä.

Muonion kunta on järjestänyt pitkään +65 vuotiaalle suunnattuja toimintatuokioita sekä Muonion keskustassa, että sivukylillä (Kerässiepin kylätalo ja Kangosjärven kylätalo). Tuokioiden teemat vaihtelevat. Teemoina on ollut muun muassa digiopastusta, musiikkituokioita, liikuntaa, kirjallisuutta ja tietovisoja. Päiväkotilapset ovat esimerkiksi esiintyneet +65v toimintatuokioissa ja ala-asteikäiset ovat pelanneet samoissa tilaisuuksissa lautapelejä ikääntyneiden kanssa. Sukupolvet ylittävä toiminta onkin koettu tärkeäksi ja antoisaksi sekä koululaisten että ikääntyneiden näkökulmasta. Musiikkiteemaisia tuokioita järjestetään säännöllisesti Muonion keskustassa, Kerässiepin kylätalolla sekä Kangosjärven kylätalolla.

Palvelutaloissa Marjapaikassa, Metsäniityssä ja Ojusniityllä sekä kotipalvelun asiakkaille järjestetään kunnan eri toimialojen, seurakunnan ja kolmannen sektorin yhteistyöllä erilaisia kulttuurielämyksiä. Lisäksi kulttuuriin liittyvää ohjelmaa on järjestetty järjestöjen puolesta. Esimerkiksi Käsivarren mieslaulajat ja Seniorimake ovat esiintyneet eri tilaisuuksissa. Kulttuuripalvelut ovat järjestäneet konsertteja eri palveluyksiköissä. Ikäihmisille on tarjolla kansalaisopiston järjestämiä kursseja, keväällä 2022 myös sivukylällä Kangosjärvellä. Kirjasto pienoiskokoelmat eri aineistoista on jokaisessa palveluüksikössä. Myös seurakunnan rooli ikäihmisten hyvinvoinnin lisääjänä ja kulttuurin tarjoajana on merkittävä.

Vammaispalvelut

Osallistuminen kunnan järjestämiin musiikki- ja teatteritapahtumiin ja museolla vierailu. Osallistuminen Kittilän tukiyhdistyksen organisoimiin tapahtumiin Tunturi-Lapin kuntien alueella. Mahdollisuus osallistua yli palvelualojen tarjoamiin kulttuuripalveluihin. Mahdollisuuksien mukaan tarjotaan samoja kulttuuripalveluita kuin muille ryhmille.

Yhteistoiminta

Muoniossa järjestetään myös kaikille avointa toimintaa, jossa kulttuuri on vahvasti mukana. Esimerkiksi MuonioFäst kesätapahtuma, jossa tarjolla on ohjelmaa kaikenikäisille kirjaston, Kyläpirtin ja Tippalan ympäristössä.

Kulttuurisuunnitelmaa toteutetaan kunnassa yhteistyössä mm. seuraavien tahojen kesken

- ✚ Eri alojen taiteilijat (esim. esittävä taide, kirjailijat, runotaide)
- ✚ Jieris Ry
- ✚ Kunnan eri toimialat
- ✚ Kyläyhdistykset
- ✚ Käsivarren mieslaulajat
- ✚ Käsivarren seniorit
- ✚ Mariat ja Markukset
- ✚ Martat
- ✚ MLL
- ✚ Muonion Lions
- ✚ Muonion naisvoimistelijat
- ✚ Muonion seurakunta

Liitteet

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Kulttuuritoiminnan järjestäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnalla on velvollisuus toteuttaa tehtävää laissa säädettyllä tavalla (166/2019).

Kunta voi järjestää kulttuuritoiminnan itse tai yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin.

2§ Lain tavoitteena on

- 1 tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen;
- 2 edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen;
- 3 vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuuriin ja taiteen keinoin;
- 4 luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehitykselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuuriin ja taiteen keinoin.

3§ Kunnan tehtävät

- 1 Edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä
Kunnan kulttuuritoiminta vahvistaa kulttuuri- ja taidepalveluiden yhdenvertaista saatavuutta ja toteutumista perus- ja lähipalveluna.
Kunnan tulee järjestää kulttuuripalveluja eri ikäisille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville asukkailla.
- 2 Luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle
Kunta voi tukea ammattimaista taidetta ylläpitämällä kohtuuhintaisia työttöjä, myöntämällä avustuksia ja työllistämällä taitellijoita kulttuuri- ja muilla sektoreilla.
Kunnassa tapahtuva taiteellinen työ ja toiminta ovat perusta sille, että taidetta ja kulttuuria on asukkaiden saatavilla ja käytettävissä.
- 3 Edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa
Harrastaminen ja kansalaistoiminta lisäävät sekä hyvinvointia että kiinnostusta kulttuuriin ja taiteeseen.
Kuntalaisten luovaa ilmaisuja ja kulttuuritoimintaa tuetaan muun muassa vapaan sivistystyön, järjestötoiminnan ja taiteen perusopetuksen avulla.

- 4 Tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja aitojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen
Taide- ja kulttuurikasvatusta voidaan toteuttaa taiteen perusopetuksena sekä osana varhaiskasvatusta, perusopetusta, vapaata sivistystyötä, lastenkulttuuritoimintaa sekä kerhotoimintaa.
Kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma on keino tarjota tavoitteellista taidekasvatusta ja taata kulttuurilliset oikeudet kaikenikäisille asukkailla.
- 5 Edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa
Kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan sekä aineellista että aineetonta kulttuuriperintöä.
Paikallista identiteettiä voidaan hyödyntää voimavarana kunnan kehittämisessä.
- 6 Edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa
Taide ja kulttuuri sekä osallisuus ja yhteisöllisyys lisäävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Kunta voi vaikuttaa näihin merkittävästi ennaltaehkäisevän toiminnan avulla.
Elinvoimainen kunta on aktiivinen ja tulevaisuuteen suuntautuva. Se rakentuu yhteisöllisyydestä ja kumppanuuksista. Kulttuuri ja luovat alat ovat elinkeinopolitiikkaa. Kunta voi luoda toimintaympäristön alan yrittäjille, palveluiden tarjoajille ja kulttuurimatkaillulle.
Taloudellisia vaikutuksia kertyy matkailusta, henkilöstön palkoista, tilavuokrasta, hankinnoista ja investoinneista.
- 7 Edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.
Kulttuurin vuorovaikutus ja kansainvälisyys, mm. ystävyyskuntatoiminta, avartaa ja tuo yhteistyösuhteita.
Taide ja kulttuuri tuo eri väestöryhmiä yhteen. Kulttuurin moninaisuus rakentuu yhteisöllisistä kokemuksista. Uusien asukkaiden kotoutumisessa kulttuuri on voimavara.
Suomen kunnat ovat erilaisia. Oman kunnan kulttuurin arviointia voi seurata TEA-viisarista. www.teaviisari.fi
Kunnan kulttuuripalveluista tärkeintä on tunnistaa, miten laki kuntien kulttuuritoiminnasta toteutuu omassa kunnassa.

Lähde: Finlex.fi ja HE 195/2018.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Kulttuuria yhteistuumina

Liite 1. Kulttuuritoimintalaki

Lähde: https://yhteistuumin.fi/wp-content/uploads/2021/11/Kuntien_kulttuuritoimintalaki_originaali.pdf

Liite 2. Rahoitussuunnitelma

Esikoululaisten kirjastovierailut: sisältyvät kirjaston perusbudjettiin

Ekaluokkalaisten kirjastovierailu: kirjasto tarjoaa ekaluokkalaisille kirjastonkäytönopetuksen

Tokaluokkalaisten retkestä lähitunturiin aiheutuu kuljetuskustannuksia, jotka on otettu huomioon koulujen talousarviossa.

Kolmasluokkalaisten museokäynti ei aiheuta kustannuksia. Museo hoitaa esittelyt.

Neljäsluokkalaisten kirjastoseikkailu kuuluu yhtenä osana kirjaston ja koulujen yhteistyöhön.

Viidesluokkalaisten tutustumisesta aiheutuu kuljetuskustannuksia, jotka on otettu huomioon koulujen talousarviossa.

Kuudesluokkalaisten itsenäisyyspäiväjuhla on kulttuuripalvelujen vakiintunutta toimintaa. Taidegalleria Jierikseen tutustuminen on maksuton.

Seitsemäsluokkalaisten retkestä Pallas-Yllästunturin kansallispuistoon aiheutuu kuljetuskustannuksia, jotka on otettu huomioon koulujen talousarviossa.

Kahdeksaluokkalaisten kirjavinkkaukset kuuluvat yhtenä osana kirjaston ja koulun yhteistyöhön. Retkestä Kalakirjastoon aiheutuu kuljetuskustannuksia, jotka on otettu huomioon koulujen talousarviossa.

Yhdeksäsluokkalaisten vierailu haluttuun kohteeseen livenä aiheuttaa kuljetuskustannuksia.

Toinen aste

Retkistä haluttuihin kohteisiin aiheutuu kuljetuskustannuksia

Liite 3. Tietopankki varhaiskasvatukseen ja kouluille kulttuurikasvatussuunnitelman sisältämistä historiallisista henkilöistä ja/tai paikoista lisätään suunnitelmaan myöhemmässä vaiheessa.